

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної ради
Новошахтівської ЗОШ І-ІІІ ступенів
Протокол №2 від 31.08.2022 р.

Зоя ГЛУЗД

Навчальна програма

ЕТИКА

для 5 класу

(0,5 год/тиждень)

Навчальна програма укладена відповідно до модельної навчальної програми «Етика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Ашортія Є.Д., Бакка Т.В., Желіба О.В., Козіна Л.Є., Мелешенко Т.В., Цупак І.Я.), рекомендованою Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Зміст навчальної програми забезпечує Етика : Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти /Оксана Данилевська, - КИЇВ: Тітера ЛТД, 2022 - 129

Вчитель етики Зоя ГЛУЗД

Навчальна програма «Етика». **5 клас (інтегрований курс)». 17 годин.**

Навчальна програма з інтегрованого курсу «Етика» розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти і Модельної навчальної програми «Етика. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (*авт. Ашортія Є.Д., Бакка Т.В., Желіба О.В., Козіна Л.Є., Мелещенко Т.В., Щупак І.Я.*). «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795). Програма є складовою частиною освітньої галузі «Етика і предмети морального спрямування».

Навчальний предмет «Етика» реалізує вимоги до обов'язкових результатів навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі. Навчання етики спрямоване на реалізацію загальної мети базової загальної освіти, яка полягає в розвитку природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формуванні компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомому виборі подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовженні навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, вихованні відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

Метою навчального курсу «Етика» у 6 класі є формування світогляду, формування вільної особистості, яка визнає загальнолюдські та національні цінності й керується морально-етичними критеріями та почуттям відповідальності у власній поведінці; виховання поваги до людської гідності й дотримання прав людини, демократичних цінностей, верховенства права, справедливості, неупередженості, рівності.

Результатами навчання є набуття учнями ключових компетентностей: громадянської та соціальної, інформаційнокомунікаційної, мовної, математичної, екологічної, у галузі культури, природничих наук, техніки і технологій, інноваційності, підприємливості, самоосвіти.

Даний компетентнісний потенціал, направлений на формування в учнів розуміння власного «я», усвідомлення власної гідності, реалізації власних прав і свобод, поваги до прав і гідності людей, виявлення толерантного ставлення, протидії упередженому ставленню; дотримання демократичних принципів, ефективного спілкування з іншими особами, і участь у забезпеченні сталого розвитку суспільства. Базові знання програми ґрунтуються навколо понять безпеки, здоров'я т добробуту.

Програма складається з пояснювальної записки, структурованих за класами та темами вимог до очікуваних результатів навчання учнів, розкритих в орієнтирах для оцінювання, що вказані у Додатку 16 до Державного стандарту базової середньої освіти, пропонованого змісту навчального предмета як основи для досягнення цих результатів. Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності зорієнтовані на формування відповідних компетентностей і викладені через уміння та ставлення, які відповідають знаньєвому, смисловою, діяльнісному та ціннісному компонентам ключових компетентностей з соціальної та здоров'язбережувальної галузі, визначеним у Додатку 15 до Державного стандарту базової середньої освіти.

Орієнтуючись на вимоги щодо підготовки учнів/учениць, вчителем самостійно визначено назву теми, кількість і перелік питань до кожного уроку залежно від умов організації освітнього процесу, пізнавальних можливостей школярів/школярок, класу та індивідуального підходу учительства до викладання. До кожної теми вказано орієнтовані види навчальної діяльності та рекомендований обсяг навчального матеріалу, що

має бути опанований учнями за визначений період навчання у процесі досягнення очікуваних результатів і ґрунтується на базових знаннях з соціальної та здоров'язбережувальної галузі, визначених Державним стандартом базової середньої освіти (Додаток № 15). Враховуючи принципи академічної свободи вчителем вчитель/учителька визначено конкретні форми та методи роботи, види пізнавальних завдань, зберігаючи загальну спрямованість роботи відповідно до компетентнісного підходу.

Навчальна дисципліна є наступним концентром формування соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі, що ґрунтується на базі досягнень початкової школи. Тематика побудована на основі поступового розширення уявлень учнів про громадянські суспільні комунікації: моральні норми — чесноти — міжособистісні взаємини — спілкування — моральні цінності — етичні норми у правах дитини — сприйняття інакшості — культурна поведінка.

У програмі наявний розподіл навчальних годин за розділами. У межах загальної річної кількості годин учитель/учителька визначив час для роботи над кожним розділом програми, але не порушуючи до того ж повноти завдань, визначених як результати і зміст навчально-пізнавальної діяльності.

<i>№</i>	<i>К-сть</i>	<i>Зміст теми</i>	<i>Види навчальної діяльності</i>	<i>Результати навчально-пізнавальної діяльності</i>
ВСТУП (1 год.)				
1.	1	Загальнолюдські цінності як основа етики. Походження «етики». Мораль і моральні цінності. Людські чесноти.	Навчально- пізнавальна, дослідницька, пошукова, творча, проектна, моделювання, інтерактивна, дискусійна	Після цього уроку учень/учениця: - Бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості й потреби. - Виконує різні ролі в груповій роботі. - Толерантно ставиться до поглядів, переконань, інтересів і потреб інших осіб, що не загрожують здоров'ю, безпеці й доброту. - Виявляє розуміння індивідуальних відмінностей (гендерних, расових, національних, фізичних тощо). Проявляє психосоціальні компетентності: - спільної діяльності та співробітництва - мотивації успіху
Розділ 1. Моральні норми (3 год.)				

2.	1	Я і правила. Унікальність людини. Людська індивідуальність. Правила. Хто і для чого встановлює правила. Як правила стають звичаєм і законом. Моральні норми та принципи. Добро і зло. Поведінка людини. Моральний вибір.	Навчально-пізнавальна, дослідницька, пошукова, творча, проектна, моделювання, інтерактивна, дискусійна	Базові знання: особливості поведінки та її наслідки, моральні та етичні цінності, життєва самоідентифікація, добро, зло, моральні норми, патріотизм. Уміння: ● пояснює вибір власних альтернатив і рішень з огляду на вплив зовнішніх чинників; ● обґрунтовує наслідки вибору альтернативного рішення щодо моделей поведінки, спрямованих на збереження здоров'я, добробуту та безпеки; ● бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості і потреби; ● виконує різні ролі в груповій роботі Ставлення: ● вирізняє ознаки доброчесності; ● пояснює почуття інших осіб і визнає їх право на вираження своїх почуттів .
3.	1	Вчинок. Мотив та наслідок вчинку. Моральна відповідальність людини. Розум, емоції і почуття, їх вплив на поведінку та вчинки.		
4.	1	Повага. Основний зміст «золотого правила» моральності. Людяність і справедливість як основа етикету. Повага до морально-культурних надбань суспільства. Повага до звичаїв, традицій, символів і законів країни та звичаїв народів, які живуть в Україні. Відчуття патріотизму та приналежності до країни.		
Розділ 2. Людські чесноти (4 год.)				
5.	1	Роль чеснот у житті людини. Сором, чесність. Відповідальність. Совість як внутрішній регулятор моралі. Доброчесність і доброзичливість. Скромність, щедрість, чуйність, співчуття, гуманність.	Навчально-пізнавальна, дослідницька, пошукова, творча, проектна, моделювання, інтерактивна, дискусійна	Базові знання: відповідальність, совість, доброчесність, самоконтроль, доброзичливість, старанність, щедрість, співчуття, чуйність, ввічливість, гуманність. Уміння: ● обґрунтовує необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та громадських місцях; ● бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості і потреби;
6.	1	Відповідальність і самоконтроль. Терплячість. Як опанувати себе. Старанність. Ставлення до обов'язків. Стриманість.		
7.	1	Ввічливість.		

		Гречність як норма поведінки. Правила ввічливості. Етикет.		• виконує різні ролі в груповій роботі Ставлення: • розпізнає приклади поведінки, дружньої до навколишнього середовища; • вирізняє ознаки доброчинності .
8.	1	Узагальнення розділів «Моральні норми» та «Людські чесноти»		
Розділ 3. Людина серед людей (4 год.)				
9.	1	Довіра. Загальнолюдські цінності як основа етики. 1. Довіра як основа стосунків у родині, коли друзів, класі, школі. Родинне коло. Взаємна повага і допомога в родинному колі. Права і обов'язки членів сім'ї. Взаєморозуміння та партнерські відносини. Дружба й товаришування. Моральні основи товаришування. Вміння дружити.	Навчально- пізнавальна, дослідницька, пошукова, творча, проектна, моделювання, інтерактивна, дискусійна	Базові знання: довіра, сім'я, батьківство, дружба, колектив, булінг і протидія його проявам, громадське місце, безпека і добробут, толерантність, цінність життя, конфлікт. Уміння: • обґрунтовує необхідність власної відповідальності за поведінку в побуті та громадських місцях; • ідентифікує причини та наслідки виникнення конфліктів у різних ситуаціях; • розробляє стратегію подолання булінгу, визначає джерела допомоги жертвам булінгу, звертається по допомогу до інших осіб аналізує вибір свій та інших осіб з урахуванням користі і задоволення (радості) для здорового, безпечного життя; • організовує власний освітній простір, раціонально розподіляє час бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості і потреби; • виконує різні ролі в груповій роботі; • вміє раціонально розпоряджатися власними грошима Ставлення:
10.	1	Людина в колективі. Колектив. Етика відносин. Етичний кодекс. Шкільна етика. Відносини у класному та шкільному колективі. Правила поведінки у класі та школі. Норми поведінки з однолітками і зі старшими. Поведінка в громадських місцях. Громадські місця. Поведінка в різних життєвих ситуаціях.		
11.	1	Толерантність у взаємодії з іншими. «Ми» та «не ми». Що таке толерантність? Звичаї, традиції, церемонії, етикетні кодекси етнічних, релігійних та інших спільнот.		
12.	1	Конфлікт. Конфлікти, їх види і причини. Шляхи		

		розв'язання та запобігання конфліктам.		● бережливо ставиться до власного майна та майна інших осіб, обґрунтовує недоторканність чужого майна; ● встановлює нові контакти й ефективно співпрацює для досягнення результату, використовує різні засоби зв'язку
Розділ 4. Культура спілкування (4 год.)				
13.	1	Види та моральні норми спілкування. Роль спілкування в житті людини. Мова як засіб спілкування. Прагнення особистості у спілкуванні. Види спілкування. Культура спілкування. Межі особистої свободи. Моральні норми спілкування.	Навчально-пізнавальна, дослідницька, пошукова, творча, проектна, моделювання, інтерактивна, дискусійна	Базові знання: ефективне спілкування, безпека особистості, самовираження, активне слухання, дрес-код, емпатія. Уміння: ● виокремлює інформацію та обговорює ситуації булінгу, зокрема кібербулінгу; ● ідентифікує причини та наслідки виникнення конфліктів у різних ситуаціях; ● моделює ситуацію з конструктивним залагодженням конфліктів; ● розробляє стратегію подолання булінгу, визначає джерела допомоги жертвам булінгу, звертається по допомогу до інших осіб; ● застосовує вербальні і невербальні засоби спілкування для конструктивної комунікації; ● прогнозує ризики комунікації у віртуальному середовищі; ● розрізняє ситуації, коли силу переконання використали з позитивними чи негативними намірами; ● розрізняє складники особистого простору (інтимний, соціальний, публічний), поважає свій і чужий особистий простір під час спілкування; ● бере участь у груповій роботі, враховуючи індивідуальні особливості і потреби;
14.	1	Вербальне спілкування. Що таке вербальне спілкування? Культура мови. Темп, тембр мовлення. Інтонація. Почути і бути почутим. Як донести свою думку. Як зрозуміти інших. Активне слухання.		
15.	1	Невербальне спілкування. Самовираження. Мова тіла. Мова жестів. Манери спілкування. Зовнішній вигляд людини як повідомлення. Самовираження, стиль і мода. Дрес-код. Творче самовираження. Свобода самовираження.		
16.	1	Дистанційне спілкування. Особливості етики спілкування у телефонних розмовах, листуванні та спілкуванні в мережі Інтернет. Правила безпеки в соціальних мережах. Долання бар'єрів слухання. Чому		

		люди не розуміють одне одного. Емпатичне слухання.		● розуміє взаємовплив емоційного стану, переконань, поведінки всіх учасників спільної діяльності; ● виконує різні ролі в груповій роботі <i>Ставлення:</i> ● пояснює почуття інших осіб і визнає їх право на вираження своїх почуттів
17.	1	Узагальнення розділів «Людина серед людей» та «Культура спілкування»		